

Blåser i hvem som eier

Uten valg: Bare fire prosent av norske kommuner lar folk velge mellom privat og offentlig omsorgsleverandør.

Uviktig: Dagpasientene Eugene Mannord Kristiansen (94) og Tutti Thommesen (87) blåser i hvem som eier omsorgssenteret.

HELSE

ÅSNE HAUGLI
OSLO

Det er ekstreme forskjeller på hvor mye kommunene i Norge, Danmark og Sverige slipper private aktører til i offentlige finansierte omsorgstjenester.

Mens bare fire prosent av de norske kommunene slipper private kommersielle aktører inn for å utføre de tjenestene borgerne har krav på, gjelder dette for hele 95 prosent av danske kommuner og 52 prosent av de svenske.

Det fremgår av en rapport fra NHO Service: «Status for valgfrihet i eldreomsorgen i Skandinavia».

Rapporten gjelder muligheten for å velge offentlig eller privat tjenesteyter når kommunen har tilkjent rett til tjenesten, og denne finansieres kommunalt. Det gjelder hjemmehjelp, hjemmesykepleie og sykehjem.

Fikk ikke valg

Bare 17 av de 429 norske kommunene har gitt rom for private tjenesteytere, og de fleste har bare et slikt tilbud innenfor hjemmehjelpen.

Bare to kommuner, Oslo og Bergen, har sluppet private kommersielle aktører til for å drive sykehjem. Ett av dem er St. Hanshaugen Omsorgssenter i Oslo, som eies og drives av Unicare Helse. Her hygger dagpasientene Eugene Mannord Kristiansen (94) og Tutti Thommesen (87) seg, og bryr seg fint lite om hvem som eier. Noe valg fikk de heller ikke.

– Privat? Er det privat? sier

Valgfrihet i Norge

Kommuner der brukerne kan velge leverandør av offentlig finansierte tjenester:

Kommune	Syke- hjem	Hjemme- hjelp	Hjemme- sykepleie
Arendal		JA	
Asker		JA	
Bergen	JA	JA	JA
Bærum		JA	
Drammen		JA	
Eide		JA	
Kristiansand		JA	
Moss		JA	JA
Nøtterøy		JA	
Oppegård		JA	
Oslo	JA	JA	JA
Ski		JA	
Stavanger		JA	
Stjørdal		JA	
Time		JA	
Tønsberg		JA	
Ålesund		JA	

20©13 DagensNæringsliv grafikk/
Kilde: : NHO Service, Rapport 2012

Kristiansen, og slår fast at når tjenestene er finansiert på samme måte som de offentlige – nemlig av kommunen – ja, da regner han det også som et kommunalt tilbud.

– Senteret ligger jo i bydelen vår, det er derfor vi er her, sier Thommesen.

Bestemmer selv

Virkeligheten er en annen i Sverige og Danmark. Den viktigste forklaringen er ifølge NHO Service at disse landene har tatt loven i bruk, mens norske kommuner gjør som de

VALGFRIHET I SVERIGE

■ Lov om Valgfrihet (LOV) ble vedtatt i 2009, under borgerlig regjering.

■ 52 prosent av kommunene -171 av 290 – har vedtatt å slutte seg til valgfrihetsloven.

■ Kommunene som slutter seg til loven, plikter å gi borgerne mulighet til å velge offentlig eller privat tjenesteyter.

■ Svensk LO vil motarbeide valgfrihetsloven, mens Vårdförbundet – sykepleierne – støtter den.

VALGFRIHET I DANMARK

■ Danmark vedtok i 2003 en lov som pålegger kommunene å legge til rette for fritt valg av leverandør av omsorgstjenester.

■ 95 prosent av danske kommuner har minst én privat leverandør av praktiske omsorgstjenester.

■ 30 prosent av danske brukere av praktisk omsorgstjenester får hjelp av private.

■ Den danske regjeringen reformerer loven nå, men endrer ikke hovedprinsippet.

Kilde: NHO Service: «Status for valgfrihet i eldreomsorgen i Skandinavia»

vil. Hardest til verks har Danmark gått: Fra 2003 ble kommunene pålagt å tilby privat tjenesteyter ved siden av den offentlige, og 95 prosent har fulgt opp dette. I Sverige får kommunene selv bestemme om de vil underlegge seg Lov om Valgfrihet, som kom i 2009. Det har litt over halvparten av kommunene gjort. I Norge er det ingen vekst å snakke om i antall «valgfrihets-kommuner». I 2007 var det to prosent – eller

■ **IKKE VALGMULIGHET.** Eugene Mannord Kristiansen (94) og Tutti Thommesen (87) er veldig fornøyd med det privateide omsorgssenteret – men valgte det ikke selv.

Foto: Ida von Hanno Bast

«SOL I HJERTET». Beboer Bjørg Sandbo (65) og prest Anne-Lene Eriksen tar en trall.

ni kommuner – som ga brukerne valg mellom offentlig eller privat tjenesteyter.

Nærhet viktigst

Daglig leder ved St. Hanshaugen omsorgssenter, Merete Helland, tviler på at eierskapet har noe å si for de eldre.

– Beliggenheten og nærheten til pårørende er nok det

viktigste. Hvilke tilbud vi har er også viktig, sier Helland.

På senteret er det trim, sang, musikk, utflukter, andakt, bingo og karneval. Én gang i uken arrangerer en beboer herreklubb.

– Hva gjøre dere der?

– Prater om kvinnfolk, så klart, sier Kristiansen.

asne.haugli@dn.no

Ønsker svensk modell

OSLO: Sjefen for NHO Service, Petter Furulund, ønsker en lov om valgfrihet til omsorgstjenester. Furulund mener Norge bør velge svenske modell: En lov som er frivillig for kommunene. NHO Service er arbeidsgiverforening for servicebedrifter, blant annet i helsesektoren.

I Sverige har over halvparten av kommunene valgt å slutte seg til loven. Dette gjelder omsorgstjenester man er tilkjent krav på, og som finansieres av det offentlige.

Furulund mener den svenske modellen passer bedre til Norge enn den danske, der loven overstyrer kommunene. Furulund viser til den norske holdningen til kommunal selvråderett.

– Man overkjører ikke kommunene med den svenske modellen, sier han.

Furulund viser til at den svenske ordningen også innehar økonomiske incitament til for å etablere valgfrie ordninger. Han er lite fornøyd med norske kommuners egen driv til å etablere valgfrihet:

– Vi synes det går utrolig sakte.

I hovedsak er det innenfor hjemmetjenester at kommunene har begynt å få til valgfrihet.

– Jeg oppfatter det som minst kontroversielt og enklest å få til. Å konkurranseutsette sykehjem er en stor prosess, men konkurranseutsetting av hjemmetjenesten og hjemmesykepleien kan man gjøre i hver krik og krok i Norge, sier Furulund, som tror dette er positivt for å holde på folk i omsorgssektoren:

– Mange som jobber i helse og omsorgssektoren har gått trøtt av offentlig byråkrati, og vi kunne beholde flere i helse og omsorg hvis de fikk drive sin egen virksomhet, sier Petter Furulund.

Visindi er et av Norges ledende miljø innen lederutvelgelse og lederutvikling med 38 ansatte i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Vi gjennomfører oppdrag i alle bransjer og sektorer på styre- og ledernivå, og har et omfattende nettverk, moderne IKT-systemer og dyktige rådgivere og researchere. Visindi er partner i INAC – et internasjonalt nettverk for executive search. Se www.visindi.no og www.inac-global.com. Vi søker:

Leder - Visindi Bergen

Vil du være med å videreutvikle et av Norges ledende miljøer innen lederutvelgelse og rådgivning?

Vi søker en leder som i tillegg til å lede og utvikle avdelingen, ønsker å arbeide aktivt med lederutvelgelse, ledelsesrådgivning og organisasjonsutvikling. Du blir sentral i etablering og utvikling av kunderelasjoner og gjennomføring av et bredt spekter av oppdrag på høyt nivå hos våre kunder. Vi ser etter deg med flere års ledererfaring og/eller med relevant konsulenterfaring innen "Management Consulting" eller andre relevante fagområder

som samlet gjør deg til en troverdig rådgiver overfor beslutningstakere. Du må identifisere deg med våre kjerneverdier som er vidsynt – etterrettelig – raus – verdiskapende. I Visindi vil du delta aktivt i den videre oppbyggingen av selskapet og bidra til å styrke vår posisjon ytterligere som den toneangivende aktøren i bransjen. Gode kunnskaper om norsk nærings- og samfunnsliv generelt er en forutsetning.

Eventuelle spørsmål om stillingen kan rettes til Visindi ved Jenny Homme, tlf. 916 56 102 eller Magne Amundsen, tlf. 916 56 101. Alle henvendelser behandles konfidensielt. Søknad med CV sendes snarest via "stillinger" på www.visindi.no.

visindi
– kloke ledervalg

